

Norges vassdrags- og energidirektorat
nve@nve.no
[Postnr, sted]

Dato: 09.03.2026
Vår ref.: TRTA/1633268-1
Deres ref.: 202218289-12

Kommentarer til klage på NVEs vedtak om endret oppfølging av kravet om omgjøring av konsesjonen for Harpefossen kraftverk

Vi viser til vår søknad av 18.12.2025 om endret oppfølging av kravet om omgjøring av konsesjonen for Harpefossen kraftverk, NVEs vedtak av 13.01.2026 med godkjenning av søknaden, og til klage på dette vedtaket fra Gudbrandsdal Sportsfiskerforening (GSF).

Innledningsvis tillater vi oss å stille spørsmål ved om NVEs vedtak kan regnes som et enkeltvedtak som kan påklages. Etter vår oppfatning er dette en prosessuell avgjørelse om hvordan en sak skal behandles; en tilslutning til vårt forslag om å søke om et prøvereglement. En klage mener vi naturlig må komme i forbindelse med det endelige vedtaket i saken, det vil si etter behandlingen av vår søknad om prøvereglement.

Vi oppfordrer NVE til å vurdere dette spørsmålet, men uansett kommenterer vi her klagen fra GSF.

Klagens punkt 12.

Vi oppfatter at kjernen i GSFs klage oppsummeres i klagens siste pkt. 12 om krav. Her bes det om at NVEs vedtak omgjøres. Det er noe uklart hva GSF vil ha omgjort vedtaket til, men de neste 2-3 punktene i kravlisten tyder på at GSF vil at vassdragsmyndigheten foretar en direkte omgjøring av konsesjonen, jf. tidligere omgjøringskrav.

En omgjøring må vurderes etter § 28 i vannressursloven. Terskelen for å bruke dette hjemmelsgrunnlaget er høy. Det må foreligge et «*særlig tilfelle*». Oppnåelse av vedtatt miljømål etter vannforskriften kan være et særlig tilfelle. Videre skal det «*tas hensyn til det tap som en endring vil påføre konsesjonshaveren og de fordeler og ulemper som endringen forøvrig vil medføre*». En kost/nytte-betraktning må altså ligge til grunn, og endringen skal ikke være urimelig tyngende for konsesjonæren.

Omgjøringskravene er knyttet til slipp av minstevannføring for å sikre og forbedre gyte- og oppvekstområder for storørret, gjennomføring av biologiske undersøkelser og innføring av standard naturforvaltningsvilkår. I våre tidligere kommentarer til omgjøringskravet (vårt brev av 22.03.2023) mente vi at grunnlaget for en omgjøring etter § 28 ikke var til stede. Dette fordi kravene som ble stilt, ville bli oppfylt ved at vi selv tester ulike minstevannslipp og søker om endring i manøvreringsreglementet, samt at gjeldende konsesjon allerede hadde hjemler for å pålegge biologiske undersøkelser

Vi fikk aksept fra NVE til selv å søke om endring i manøvreringsreglement, som et alternativ til å vurdere omgjøring etter § 28 (NVEs brev av 17.04.2023). En forutsetning for en slik søknad var at det først kom på plass et arrangement for minstevannslipp slik at effekten av ulike størrelser på vannslippet kunne dokumenteres som grunnlag for myndigheters og høringsparters vurdering.

I vår søknad av 18.12.2025 ber vi om endret oppfølging fordi nye utredninger har endt opp med at det må bygges helt ny dam. Arrangement for minstevannslipp har en estimert kostnad på 5-6 mill. kr, men kan ikke brukes i ny dam. Vi mener derfor det er en uforholdsmessig og urimelig tyngende kostnad, og lite bærekraftig ressursbruk, å bygge dette for relativt kortvarig bruk i den gamle dammen.

Fristen for å nå miljømålet «godt økologisk potensial» (GØP) er utsatt til 2033 (jf. Vann-Nett), så en omgjøring nå er heller ikke nødvendig for å oppnå vedtatt miljømål i henhold til fristen. I den forbindelse vil vi også påpeke at et prøvereglement med minst 1 m³/s gjør at minstekravet til GØP (fungerende akvatisk økosystem) oppnås (jf. Statsforvalterens brev av 28.02.2022).

Når perioden for prøvereglement er over, nødvendig kunnskap ervervet, nytt arrangement for minstevannslipp på plass i ny dam og ulike vannslippstørrelser testet, vil vi søke om nytt, varig manøvreringsreglement, samt anmode om at standard naturforvaltningsvilkår blir gjort gjeldende.

Med denne frivillige og forpliktende tilnærmingen er grunnlaget for å bruke § 28, etter vår oppfatning, fortsatt ikke til stede. Og NVEs vedtak er i tråd med dette.

Klagens øvrige punkter

Begrunnelsen for at GSF mener omgjøring etter § 28 er nødvendig, synes å være anført i de andre punktene i klagen. Relevante punkter/forhold kommenteres her.

2. Sammendrag: GSF skriver at NVEs vedtak bygger på vår påstand om at lekkasjen fra damluke gir ca. 1 m³/s og at dette ikke er dokumentert. De mener at lekkasjen er vesentlig mindre, og at lekkasjen ikke kan brukes som premiss. Videre skriver GSF at vedtaket baserer seg på frivillighet og at det strider bl.a. mot den regionale vannforvaltningsplanen.

Vi oppfatter ikke at NVEs vedtak bygger på lekkasjen. I vår søknad påpeker vi at lekkasjen som har vært der i mange år, har bidratt til å forbedre de økologiske forholdene. På befaringen i 2018 sammen med Statsforvalteren var det enighet

om at lekkasjen var av en størrelse som ga betydelig miljøforbedring (jf. brev fra Statsforvalteren, med kopi til NVE, av 28.02.2022). I ettertid estimerte vi lekkasjen til å være ca. 1 m³/s (basert på lukeåpningen som ga lekkasjen). Dersom dette er noe overestimert betyr det bare at vår søknad om et prøvereglement med minst 1 m³/s vil tilføre ytterligere vann. I et prøvereglement må selvfølgelig denne størrelsen dokumenteres.

Frivillighet er i utgangspunktet positivt og slett ikke noe som strider mot vannforvaltningsplaner, veiledere og nasjonale strategier. Men det må være en ansvarlig og forpliktende frivillighet. Når vi søker om og eventuelt får godkjent et prøvereglement, vil dette være et reglement vi er forpliktet til å etterleve. Til prøvereglementet vil det også være knyttet et godkjent undersøkelsesprogram vi er forpliktet til å gjennomføre.

5. Mangelfullt faktagrunnlag: GSF påpeker at NVEs vedtak bygger på et uverifisert anslag for lekkasje, og når dette brukes som premiss for at miljøbehov er ivaretatt, er ikke saken tilstrekkelig opplyst.

Om uverifisert lekkasje; se kommentar over. Vi påpeker igjen at i et prøvereglement med krav om minst 1 m³/s vannslipp, vil denne størrelsen måtte dokumenteres. Og i perioden med prøvereglement og tilhørende undersøkelser vil forholdene som ligger til grunn for omgjøringskravet bli godt opplyst. Samtidig vil vannslippet gjøre at minstekravet til miljømålet GØP er oppfylt.

6. Manglende vurdering av åpenbare alternativer: GSF påpeker at det ikke er redegjort for hvorfor eksisterende luker, som tidligere ble brukt til sommervannslipp, ikke nå kan brukes til prøveslipp.

Dagens dam har tre store flomluker som er umulig å bruke til kontrollert vannslipp i størrelsesorden som er relevant for uttesting av minstevannslipp. Lukene er 17 m brede og f.eks. 1 m³ vannslipp krever mindre enn 1 cm åpning. Lukene kan ikke manøvreres kontrollert innenfor små åpningsintervaller. Fisketrappluka derimot har kapasitet opp til 1 m³/s og tenkes brukt i forbindelse med prøvereglementet.

Det gamle manøvreringsreglementet hadde bestemmelse om slipp av «*inntil 10 m³/s for fiskens gang i juni – sept*». Dette var et mer omtrentlig krav som kunne oppfylles med flomlukene, og som var knyttet til at fisken skulle videre opp fisketrappa. Denne bestemmelsen ble fjernet i det nye reglementet fra 2002 som følge av at fisketrappa ikke lenger var i funksjon.

7. Frivillighet, REGFINN og manglende virkemiddelbruk: GSF påpeker at frivillige ordninger ikke har resultert i bindende tiltak. Videre at REGFINN er et overvåkingsprosjekt og ikke kan erstatte fastsetting av vilkår.

Det er uklart for oss hva GSF vil fram til her. REGFINN (Reguleringer og fisk i Innlandet) er et samarbeidsprosjekt mellom Statsforvalter og regulanter om etterundersøkelser i regulerte vassdrag, finansiert av regulantene. Statsforvalter har det faglige ansvaret. Man blir enige om hvilke undersøkelser det er behov for i stedet for at det skrives ut pålegg. Dialog og samarbeid er ønskelig og gir effektive prosesser. REGFINN erstatter ikke fastsetting av vilkår, men kunnskap ervervet

gjennom REGFINN har vært viktig grunnlag for fastsetting av vilkår, f.eks. i forbindelse med revisjon av konsesjoner. Se for øvrig hva vi påpeker om frivillighet under pkt. 2.

8. Biologisk betydning og samlet belastning: GSF påpeker at Harpefossen inngår i et nasjonalt viktig storørretområde, og nevner negative påvirkninger i storørretens leveområde.

Vi er enig i at storørreten er utsatt for en rekke belastninger og at strekningen nedenfor Harpefossen kan få økt betydning som gyte- og oppvekstområde. Det er nettopp derfor vi vil slippe kontinuerlig minstevannføring og skaffe bedre kunnskap om strekningen og hvilke forbedringstiltak som kan gjennomføres.

9. Felles undersøkelser og moderne overvåking: GSF påpeker at eksisterende konsesjonsvilkår gir hjemmel for å pålegge undersøkelser og overvåking. Dronebasert overvåking nevnes spesielt.

Statsforvalter har ikke sett behovet for pålegg fordi undersøkelser er foretatt gjennom REGFINN i tråd med prosjektets formål (jf. pkt. 7). Vi er enig i at droneovervåking kan være en effektiv metode, og vi vil derfor foreslå å bruke blant annet denne metoden i undersøkelsesprogrammet knyttet til prøvereglementet.

10. Regionale planer og miljømål: GSF påpeker at den regionale vannforvaltningsplanen identifiserer kontinuerlig minstevannføring som nødvendig og prioritert tiltak.

Vi er enig i det. Størrelsen er imidlertid ikke fastslått, og dette krever uttesting og kost/nytte-vurderinger. Vårt forslag til oppfølging av omgjøringskravet, som tidligere beskrevet, mener vi vil oppfylle dette behovet, samt fristen for måloppnåelse innen 2033.

11. Forholdsmessighet: GSF mener at en sommervannføring på inntil 10 m³/s er forholdsmessig fordi det utgjør en svært liten andel av slukeevnen.

Det er for enkelt å si at et minstevannslipp er forholdsmessig kun basert på kraftverkets slukeevne. Det er et viktig klimamål å øke produksjonen av fornybar energi, og da må alle tiltak som krever krafttap veies opp mot miljøgevinsten av tiltaket. Før det fastsettes nye krav til minstevannslipp trengs det derfor et godt kunnskapsgrunnlag om miljøtilstanden og kontrollert uttesting av ulike størrelser på vannslippet.

Med vennlig hilsen
Hafslund Kraft AS

Trond Taugbøl
Senior miljørådgiver

Trond.Taugbol@hafslund.no

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og ekspedert uten underskrift